Lærervejledning til forløbet ”Rap i replikken med Pede B og Rapolitics”

Introduktion

I denne lærervejledning til gæstelærerforløbet "Rap i replikken med Pede B og Rapolitics" kan du læse Rapolitics beskrivelse af de indholdsmæssige elementer i forløbets fire masterclasses. Øvelserne, som gennemgås i videoerne, præsenteres også i vejledningen.

Forløbet tager udgangspunkt i fem videoer, og det er udarbejdet med fokus på, at elever fra mellemtrinnet og udskolingen skal lære at rappe og dermed også blive stærkere retorisk. Forløbet introduceres med et interview med rapper Pede B. Herefter gennemgås fire masterclasses.

I de tre første masterclasses gennemgås de helt basale teknikker, som eleverne skal have ind under huden for at rappe; rim, flow, sangskrivning, billedsprog og metaforer.
Da rap er en del af hiphoppens fire elementer (rap, dj’ing, breakdance og grafitti), får eleverne desuden et indblik i hiphoppens historie i den afsluttende masterclass. I forløbet omtales også de politiske aspekter, der altid har fulgt med rap og hiphop.

Med dette forløb kan der arbejdes med alle tre kompetenceområder inden for musik, mens forløbet tager udgangspunkt i kompetenceområderne *politik* og *sociale og kulturelle forhold* inden for samfundsfag. Eleverne arbejder særligt inden for området *musikalsk skaben*, hvor kompetencemålene er, at eleverne kan arbejde eksperimenterende med kreative processer og komponere musikalske udtryk. Eleverne kan dertil arbejde med rap som en kultur, der med dialog og kreativitet aktivt engagerer sig i og præger det samfund, udøverne er en del af.

Præsentation af forløbets indhold og øvelser

Video 1: Pede B om livet som musiker

Pede B har aldrig været signet af et stort pladeselskab. Han har heller aldrig haft et hit i rotation på P3. På trods af det har han millioner af streams på Spotify og udsolgte koncertsale som Amager Bio, Pumpehuset og Store Vega. Han har også arbejdet tæt sammen med store artister som Ardigeardit, Ankerstjerne og Pilfinger.

Pede B lever godt af sin musik. Men det har krævet jernvilje, benhårdt arbejde og modet til at være sig selv. Også i en coronatid hvor alle koncerter er sat på pause. Interviewet præsenterer Pede B som rapper og som en rollemodel for børn og unge med coronakuller og store drømme.

Vejledningen er et bilag til forløbet: ”Rap i replikken med Pede B og Rapolitics” på emu.dk

Video 2 (Masterclass 1): Ramzi Qader om rim

For at have en god tekst, skal man have nogle fede “bars” (linjer). For at have fede bars, skal man have nogle fede rim. Eleverne skal derfor have en indsigt i den teoretiske del og værktøjer til at optimere deres rim. Stort set alle beats har fire taktslag. Det har betydning for, hvilke ord i sætningerne der skal rime.

Herunder gennemgås forskellige typer af rim:

Enderim: Enderim ligger på 4. taktslag. Så længe den sidste stavelse rimer, har vi at gøre med et enderim.

Krydsrim: A.B.A.B (1.+ 3. linje rimer, og 2.+ 4. linje rimer)

Par rim: A.A.B.B (1.+ 2. linje rimer, og 3.+4. linje rimer)

Enstavelsesrim: Det kaldes enstavelsesrim, når ord rimer i én stavelse.
Eksempel: *Hat, kat, skat, plat, fnat, bat, fladt*

Dobbeltrim (Tostavelsesrim): Det kaldes dobbeltrim, når ord rimer på to stavelser.
Eksempel: *Fløde, søde, bøde, bløde, føde, gøde*

Multirim (Flerstavelsesrim): Det kaldes multirim, når ord rimer på flere stavelser.
Eksempel: *Søde sager, flødekager, nøddeflager, glødepære*

Alliteration (Bogstavrim): Alliteration eller bogstavrim taler man om, når nogle ord i samme linje starter med den samme lyd (bogstav).
Eksempel: *Fem flade flødeboller på et fladt flødebollefad* og *Malermester Madsen maler mange malerier*

Øjerim: Et øjerim rimer på skrift.
Eksempel: *Stykke - tykke* og *rav - lav*

Ørerim: Et ørerim lyder som et korrekt rim, selvom det ikke rimer på skrift.
Eksempel: *Brev - stav* og *stykke - løkke*

Herunder præsenteres øvelser med rim, som eleverne kan lave:

Øvelse 1: Send rimet videre
Denne øvelse kan eleverne enten lave alene, sammen med en makker eller sammen med flere klassekammerater.

Eleverne kan starte med at sige én linje med et enderim. I første omgang kun enstavelsesrim.
Eksempel: *Jeg har en kat - Du skal ikke være plat.*

Eleverne fortæller enten selv videre på historien, eller de kan i små grupper sende linjen videre til en klassekammerat fysisk eller via digitale grupperum.

Når eleverne har lavet ovenstående opgave, så kan øvelsen gøres sværere ved, at eleverne kan lave den med dobbeltrim.
Eksempel: *Jeg har lige lært at rime - Ja, det er vildt, du gjorde det på under en time - Kan du sige noget, der kan få min til at grine - Nej, jeg tror hellere, du vil se mig mime.*

Til sidst kan eleverne lave øvelsen med multirim.
Eksempel: *Hvornår ved man, om man er kugleskør - Det er man, når man tror, en ugle gør.*

Det vil være godt at opfordre eleverne til ikke at tænke så meget i kontekst, men hellere fokusere på rimene.

Øvelse 2: Bogstavrim
I denne øvelse sættes eleverne i gang med at skrive den længste sætning, de er i stand til at lave - kun med bogstavrim.

Anbefaling: Rimbank
Det kan anbefales, at eleverne laver en rimbank. En rimbank kan bruges, når det er svært at komme i gang med at skrive tekster. Når eleverne har fundet ud af, hvad deres rap skal handle om, kan de gå i gang med rimbanken.

Eleverne kan for eksempel skrive om temaet “Isolation”. Så skriver de alle de ord ned, de tænker på, når de tænker på isolation.
Eksempel: *Online, ensom, alene, sammen hver for sig* og *Netflix*

Herefter går de i gang med at finde alle de rim, der rimer på de udvalgte ord.
Eksempel på rimbank: *Online - skråstreg - småfejl - påpege*
Alene - vene - scene - mene - stene
Hver for sig - er en leg - landevej

Eleverne kan opfordres til at gå deres ord og nye rim igennem. Hvis ord og rim giver mening sammen, kan eleverne begynde at skrive deres tekst ud fra rimbanken.

Eksempel på tekst, der er skrevet ud fra ovenstående rimbank:
Jeg er ligeglad med, hvad andre vil mene.
Jeg hader drama, men vil skabe en scene,
vil mærke blodet pumpe i min vene,
vil gøre alt for ikke at føle mig alene.

Video 3 (Masterclass 2): Manus Bell om flow

Flow er i bund og grund den rytme, ordene siges i, når man rapper. Altså den måde, man flyder over beatet. I rap tælles ikke ord, men stavelser. Stavelserne kan anses som trommeslag: Én stavelse er ét trommeslag.

Har eleverne for eksempel 12 trommeslag at gøre godt med, kan de lave utallige rytmer ved at kombinere trommeslagene med en anderledes timing. Eleverne kan komplimentere beatet eller skabe dynamik ved at variere flowet - altså rytmen, de bruger til at sige stavelserne i en sætning.

Der vises eksempler på forskellige flows i videoen. Du kan opfordre eleverne til at tænke over, hvad de synes lyder bedst.

Hvad er fedt ved et langsomt flow?
I et langsomt flow er teksten tydelig, hvilket gør, at indhold og budskab kommer klart igennem. Her er det selvfølgelig vigtigt, at indholdet er interessant nok til at holde lytterens fokus.

Hvad er fedt ved et dynamisk flow?
Et dynamisk flow er fængende for lytteren, fordi der sker noget nyt og varieret. Pauserne implementeres som en del af flowet og skaber en overraskende effekt. Derfor er dynamisk rap ofte interessant for folk, som ikke nødvendigvis hører rap til hverdag.

Hvad er fedt ved et hurtigt flow?
Det tekniske aspekt i at kunne rappe hurtigt er med til at imponere lytteren. Som med alt andet teknisk, tager det lang tid at udvikle færdighederne til at kunne rappe hurtigt. Færdigheden kan bidrage til troværdigheden af den gængse rapper. En negativ side af hurtig rap kan være, at man går på kompromis med indholdet og budskabet, da det er svært for lytteren at forstå alle ord og konteksten.

Herunder præsenteres en øvelse med fokus på flow:

Øvelse: Med-Tal-Leg
Denne øvelse hedder Med-Tal-Leg. Hvis det er muligt, skal eleverne gå sammen to og to, men øvelsen kan også laves alene. Eleverne skal sætte et hvilket som helst hiphop-beat på og rappe over det med tal, de improviserer.

Grunden til, at der i øvelsen bruges tal, er, at det er håndgribeligt for alle at finde på tal øjeblikkeligt. Tallene repræsenter ord, og de er en hjælp til at forstå det rytmiske aspekt af rap. Eleverne kan opfordres til at søge efter et beat på internettet, eller de kan anvende et beat fra den musiktjeneste, de normalt bruger.

Eleverne kan starte med at finde tempoet ved gentagne at tælle ”1-2-3-4” over beatet. En rundgang er en takt. Herfra kan eleverne inkorporere andre tal i forskellige rytmer, og de vil opleve, at de kan finde på mange flows.

Hvis eleverne arbejder i makkerpar, skal de rappe deres talkombinationer over en takt hver af gangen. Den anden deltager gentager det, den første lige har sagt, og går så direkte videre med sin egen version. Begge eksempler vises i videoen.

Vejledningen er et bilag til forløbet: ”Rap i replikken med Pede B og Rapolitics” på emu.dk

Video 4 (Masterclass 3): Iris Poparic om sangskrivning, billedsprog og metaforer

I denne video gennemgås det, hvad eleverne skal gøre som det første, når de skal skrive en tekst.

Typisk har eleverne et emne/tema at gå ud fra, og de kan lave en lille brainstorm. De kan skrive et kerneord og de ting, de kommer til at tænke på, når de hører ordet. Det kan være hvad som helst.
Eksempel på kerneord: *Corona*
Eksempel på tilhørende stikord: *Mundbind, håndsprit, virus, stå sammen hver for sig, online*

Billedsprog & metaforer
Vi bruger billedsprog og metaforer for at gøre en tekst levende og male billeder for lytteren. Der kan tales om realplan og billedplan.

- **Realplan:** Det objekt man beskriver i/fra virkeligheden – altså det, man rent faktisk taler om.
- **Billedplan:** Det man bruger til at beskrive objektet fra virkeligheden med – altså det billede, man maler med ord.

Eksempel 1: *Hun er smuk som en rose*
Realplan: En smuk pige/kvinde, hendes skønhed.
Billedplan: En rose/blomst er noget smukt/fint/kønt, der kan forbindes med gaver.

Eksempel 2: *Mit korthus vælter, som d. 11. septemb(p)er*
I dette eksempel bruges et lidt kraftigere billedsprog. Konteksten er 9/11, hvor Twin Towers i USA blev udsat for terrorangreb og brasede sammen.
Realplan: Noget i ens liv går galt, en dårlig/voldsom periode.
Billedplan: Korthuset, der er skrøbeligt, så det falder sammen, og Twin Towers, som braser sammen.

Eksempel 3: *En vild tiger ramte Danmark. Nu er den spærret inde i bur*
Det var Søren Brostrøm (direktør for Sundhedsstyrelsen), der på denne måde sammenlignede Corona med en tiger. Altså noget vildt og ustyrligt, noget mennesker er bange for – og noget, der skal spærres inde.
Realplan: Corona er ustyrlig og farlig.
Billedplan: En tiger.

Herunder præsenteres konkrete øvelser, som eleverne kan lave:

Øvelse 1: Flow-writing
Eleverne kan arbejde med flow-writing på denne måde:

- Skriv uafbrudt i to minutter uden at løfte pennen fra papiret eller viske/strege ud.
- Skriv om hvad som helst, så længe der blot skrives derudaf.

Formålet med øvelsen er at aktivere “skrivehjernen”.

Vejledningen er et bilag til forløbet: ”Rap i replikken med Pede B og Rapolitics” på emu.dk

Øvelse 2: Metaforer
Eleverne kan arbejde med metaforer på denne måde:

- Find selv på tre metaforer, som har med corona at gøre.
- Vær kreativ, og tænk ud af boksen. Det må godt være tåbeligt og fjollet.

Formålet med denne øvelse er også at aktivere “skrivehjernen”.

Video 5 (Masterclass 4): Alexander Engel om hiphoppens historie

I masterclass 4 fortæller Alexander Engel om hiphoppens historie. Nedenstående sammenfatter videoens pointer:

Hiphop er ikke kun en musikform. Det er en kultur, der inkluderer breakdance, DJ’ing, graffiti, rap (rythm and poetry) og beatboxing. Kulturen trækker tråde tilbage til 70’ernes ghettoer i New York, hvor unge afroamerikanere mødtes til gadefester og konkurrerede inden for de forskellige discipliner. Udtryksformen blev hurtigt et talerør for minoriteter og er af samme grund blevet kaldt ”The black CNN”.

Rappen kunne pludselig skabe oprør eller hele bevægelser. Eksempelvis skabte gruppen Public Enemy i 1989 nummeret “Fight the power”, som blev en temasang for protester mod regeringen. Samtidig opstod gruppen NWA, som lavede nummeret “f*ck the police” som protestsang mod racediskrimination og politivold.

Unge under det Arabiske Forår og unge i udsatte boligområder i Danmark har taget kulturen til sig og bruger den til at formidle erfaringer og reflektere over eget liv.

Hiphopkulturen har fat i de unge, som gennem generationer har brugt den som talerør og handlerum for forandringer og formidling af holdninger, budskaber, ønsker og drømme for individet og samfundet. Hiphoppen er en ungdomskultur, hvor uformel læring er i centrum, og det er med til at styrke de unge og klæde dem på til at tage del i samfundet.

Hiphop har udviklet sig hurtigt. Det er nu verdens hurtigst voksende genre, der overhalede “rockmusik” tilbage i 2017. Der er spor af hiphop/rap-elementer i næsten al mainstream musik i dag.

Hiphop er stadig en kontroversiel gerne på grund af rappens hårde sprogbrug og oftest ekstreme budskaber. Eksempelvis har hiphoppen fået hård kritik - og dårligt ry - for at have haft en negativ diskurs omkring kvinder og homoseksuelle. I dag er der dog en bredere diversitet i takt med, at genren er udbredt til hele verden og er gået fra at være en subkultur i USA til et internationalt fænomen.

Hip hop er en global industri, der omsætter for flere milliarder, og eleverne er hele tiden eksponeret for hiphop. Det er derfor vigtigt at have en åben dialog omkring genren.

Vejledningen er et bilag til forløbet: ”Rap i replikken med Pede B og Rapolitics” på emu.dk

Øvelse, som eleverne kan lave, når de har set videoen:

Tænk over følgende og diskutér to og to: *Hvem bærer ansvaret for rappen og hiphoppen? Er det rapperne? Publikummet? Medierne? Pladeselskaberne? Radioerne?*

Afrunding

Eleverne kan opfordres til at bruge det, de har lært i de fire masterclasses, til at påbegynde arbejdet med deres egen raptekst. Særligt øvelserne “Brainstorm”, “Rimbank” og “Flowwriting”, der kan laves over selvvalgte emner, er gode øvelser til at komme i gang.

Der er en gammel “saying” inden for hiphop, som hedder ”Peace, Love, Unity & Having Fun”. Det må eleverne gerne have i tankerne, når de begynder at skrive deres tekster.

Hvis eleverne mangler et fedt beat at rappe over, kan de søge blandt millioner af muligheder. Eleverne kan eksempelvis søge efter specifikke beats som “Dr Dre instrumentals” eller “Stormzy instrumentals”. De kan også søge på “trap beats” eller “boom bap beats”.